

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Journalen AA

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 17", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 17*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2005 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-aa-txt-shoot-idf361a5a5-6e89-404f-9346-94d091aa2977.pdf> (tilgået 07. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 17

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Saaledes som jeg har søgt at vise det paa de foregaaende Sider, stode virkelig Sagerne for mig. Naar jeg nu derimod søger at bringe mig selv paa det Rene om mit Liv, forekommer det mig anderledes. Ligesom det varer længe inden Barnet lærer at skjelne sig selv fra Gjenstandene, og det saaledes i lang Tid saa lidet udsondrer sig fra sine Omgivelser, at det med Fremhævelse af den lidende Side siger f. Ex.: »mig slaar Hesten«, saaledes gjentager det samme Phænomen sig i en høiere aandelig Sphære. Jeg troede derfor, at jeg muligen vilde komme mere til Ro ved at gribe et andet Fag, ved at rette mine Kræfter paa et andet Maal. For en Tid vilde det vel og have lykkedes mig at fordrive en vis Uro, men forstærket vilde den vistnok være vendt tilbage som Feberanfaldet efter Nydelsen af koldt Vand. Det, der egentlig mangler mig, er at komme paa det Rene med mig selv om, hvad jeg skal gjøre², ikke om hvad jeg skal erkjende, uden forsaavidt en Erkjenden maa gaae forud for enhver Handlen. Det kommer an paa at forstaae min Bestemmelse, at see, hvad Guddommen egentlig vil, at jeg skal gjøre; det gjælder om at finde en Sandhed, som er Sandhed for mig³, at finde den Idee, for hvilken jeg vil leve og døe. Og hvad nyttede det mig dertil, om jeg udfandt en saakaldet objectiv Sandhed; om jeg arbeidede mig igjennem Philosophernes Systemer og kunde, naar forlangtes, holde Revue over dem; at jeg kunde paavise Inconsequentser indenfor hver enkelt Kreds; – hvad nyttede det mig dertil, at jeg kunde udvikle en Statstheorie og af de mangestedsfra hentede Enkeltheder combinere en Totalitet, construere en Verden, hvori jeg saa igjen ikke levede, men som jeg blot holdt frem til Skue for Andre; – hvad nyttede det mig at kunne udvikle Christendommens Betydning, at kunne forklare mange enkelte Phænomener, naar den for mig selv og mit Liv ikke havde nogen dybere Betydning? Og jo mere jeg kunde det, jo mere jeg saae Andre tilegne sig mine Tankefostre, desto sørgeligere blev min Stilling, ei ulig de Forældres, der af Armod maa skikke deres Børn ud i Verden og overlade dem til Andres Pleie. Hvad nyttede det mig, at Sandheden stod der for mig kold og nøgen, ligegyldig ved, om jeg anerkjendte den eller ikke, snarere bevirkende en ængstelig Gysen end en tillidsfuld Hengivelse? Vel vil jeg ikke nægte, at jeg endnu antager et Erkjendelsens Imperativ; og at der igjennem det ogsaa lader sig virke paa Menneskene, men da maa den levende optages i mig, og det er det, jeg nu anerkjender for Hovedsagen. Det er derefter min Sjæl tørster, som Africas Ørkener efter Vand. Det er det, der mangler, og derfor staaer jeg som en Mand, der samlede Indbo og havde leiet Værelser, men havde endnu ikke fundet den Elskede, der skulde dele Livets Med- og Modgang med ham. Men for saaledes at finde hiin Idee eller rettere sagt finde mig selv, nytter det mig ikke at styrte mig endnu mere ind i Verden. Og det var netop det, jeg før gjorde. Derfor troede jeg, at det vilde være godt at kaste mig ind i Jurisprudentsen, for at jeg kunde udvikle min Skarpsindighed i de mange Livets Forviklinger. Her tilbød sig netop en stor Masse af Enkeltheder, hvori jeg kunde fortabe mig; her kunde jeg maaskee fra de givne Facta udconstruere en Totalitet, en Organisme af Tyve-Liv, forfølge det i hele dets dunkle Side (ogsaa

her er en vis Associations-Aand i høi Grad mærkelig). Derfor kunde jeg ønske at blive Acteur, for at jeg ved at sætte mig ind i en Andens Rolle kunde faae, saa at sige, et Surrogat for mit eget Liv, og ved den udvortes Afvexling finde en vis Adspredelse. Det var det, der manglede mig, at føre et fuldkommen menneskeligt Liv og ikke blot et Erkjendelsens⁴, saa jeg derved kommer til ikke at basere mine Tanke-Udviklinger paa – ja paa Noget, man kalder Objectivt, – Noget, som dog i ethvert Tilfælde ikke er mit eget, men paa Noget, som hænger sammen med min Existents's dybeste Rod⁵, hvorigjennem jeg saa at sige er indvoxet i det Guddommelige, hænger fast dermed, om saa hele Verden styrter sammen. See det er det, jeg mangler, og derhen stræber jeg. Med Glæde og inderlig Styrkelse betragter jeg derfor de store Mænd, som saaledes have fundet hiin Ædelsteen, for hvilken de sælge Alt, endog deres Liv⁶, hvad enten jeg seer dem med Kraft gribe ind i Livet, med sikke Skridt, uden at vakle, at gaae frem paa deres bestemte Bane; eller jeg opdager dem afsides fra den alfare Vei, fordybede i sig selv og i Arbeiden for deres ophøiede Maal. Med Ærbødighed betragter jeg endog de Afveie, der ogsaa her ligge saa nær. Det er denne Menneskets indvortes Handlen, denne Menneskets Guds-Side det kommer an paa, ikke en Masse af Erkjendelser; thi de ville vel følge og ville da ikke vise sig som tilfældige Agregater eller som en Række af Enkeltheder, den ene ved Siden af den anden, uden et System, uden et Brændpunct, hvori alle Radier samles. Et saadant Brændpunct har jeg vel ogsaa søgt. Saavel paa Forlystelsernes bundløse Hav har jeg forgjeves søgt en Ankerplads som i Erkjendelsens Dybder. Jeg har følt den næsten uimodstaaelige Magt, hvormed den ene Forlystelse rækker den anden Haanden; jeg har følt den Art af uægte Begeistring, som den er istand til at fremkalde; jeg har ogsaa følt den Kjedsomhed, den Sønderrevethed, der følger derpaa. Jeg har smagt Frugterne af Kundskabens Træ og tidt og ofte glædet mig ved deres Velsmag. Men denne Glæde var kun i Erkjendelsens Øieblik og efterlod ikke noget dybere Mærke i mig selv. Det forekommer mig, at jeg ikke har drukket af Viisdommens Bæger men er faldet ned deri. Jeg har søgt at finde dette Princip for mit Liv ved Resignation, ved at forestille mig selv, at da Alt gik efter urandsagelige Love, det ikke kunde være anderledes, ved at sløve min Ærgjerrighed og Forfængeligheds Følehorn. Fordi jeg ikke kunde faae Alt til at passe efter mit Hoved, trak jeg mig ud deraf med Bevidsthed om min egen Dygtighed, omtrent som naar en aflægs Præst resignerer med Pension. Hvad fandt jeg? Ikke mit Jeg; thi det søgte jeg netop at finde paa hine Veie (jeg tænkte mig, om jeg saa maa sige, min Sjæl som indesluttet i en Kasse med Springlaas for, og som nu de udvortes Omgivelser ved et Tryk paa Fjedrene skulde faae til at springe op). – Det var altsaa det første, der skulde afgjøres, det var hiin Søgen og Finden af Himmerigets Rige. Ligesaa lidet som et Verdenslegeme, naar det tænktes at skulle danne sig, først vilde fatte Bestemmelse om, hvorledes dets Overflade skulde være, til hvilke Legemer det skulde vende den lyse, til hvilke den mørke Side, men først vilde lade Centrifugal- og Centripetal-Kræfternes Harmoni realisere dets Existents og lade Resten

komme af sig selv – ligesaa lidet nytter det Mennesket først at ville bestemme det Udvortes og siden det Grundconstituerende. Man maa først lære at kjende sig selv, inden man kjender noget Andet (γνωθι σεαυτον). Først naar Mennesket saaledes inderlig har forstaaet sig selv og nu seer sin Gang hen af sin Bane, først da faaer hans Liv Ro og Betydning, først da bliver han fri for hiin besværlige, uheldsvangre Reisekammerat – hiin Livs-Ironi⁷, der viser sig i Erkjendelsens Sphære og byder den sande Erkjenden at begynde med en Ikke-Erkjenden (Socrates)⁸, ligesom Gud skabte Verden af Intet. Men fornemlig hører den hjemme paa Sædelighedens Farvande for dem, som endnu ikke ere komne ind under Dydens Passat. Her tumler den Mennesket paa det rædsomste omkring; snart lader den Mennesket føle sig lykkelig og tilfreds ved Forsættet om at vandre frem ad den rigtige Vei, snart styrter den ham ned i Fortvivlelsens Afgrunde. Ofte dysser den Mennesket i Søvn ved den Tanke: »det kan nu eengang ikke være anderledes«, for pludselig at vække ham til et strængt Forhør. Ofte lader den ligesom Glemselens Slør falde over det Forbigangne, for da atter igjen at lade hver enkelt Ubetydelighed træde frem i et levende Lys. Naar Mennesket her kjæmper sig frem paa den rette Vei, glæder sig over at have beseiret Fristelsernes Magt, kommer maaskee næsten i samme Moment ovenpaa den fuldkomneste Seir en tilsyneladende ringe udvortes Omstændighed, der støder ham lig Sisyphus ned fra Klippens Spidse. Ofte naar Mennesket har concentreret sin Kraft paa Noget, møder en lille udvortes Omstændighed, der tilintetgjør det Hele. (Jeg vilde sige: som en Mand, der kjed af Livet vilde styrte sig i Themsen, og som nu et Myggestik standser netop i det afgjørende Øieblik.) Ofte lader den Mennesket ligesom den Brystsvage befinde sig allerbedst⁹, naar det er allerværst. Forgjeves søger han at arbeide imod; han har ikke Kraft nok dertil, intet hjælper det ham, at han saa ofte gennemgaaer det Samme; den Art af Øvelse, som derved opnaaes, kommer det ei an paa. Ligesaa lidet som den, der har nok saa megen Øvelse i at svømme, vil kunne holde sig oppe i et Uveir, men kun den, der inderlig er overbeviist om og har erfaret, at han virkelig er lettere end Vandet, ligesaa lidet kan det Menneske, der mangler det indre Holdningspunct, holde sig oppe i Livets Storme. – Kun naar Mennesket saaledes har forstaaet sig selv, er han istand til at hævde sig en selvstændig Existents og saaledes undgaae at opgive sit eget Jeg. Hvor ofte see vi ikke – (i en Tid, hvor vi ved vore Lovtaler ophøie hiin græske Historieskriver, fordi han vidste at adoptere en fremmed Stiil til den meest skuffende Lighed med dens Ophavsmand, istedetfor at han burde dadles, da den første Priis for en Skribent altid er at have en egen Stiil ∴: en ved sin Individualitet modificeret Udtryks- og Fremstillings-Maade) – hvor ofte see vi ikke Folk, der enten af aandelig Ladhed leve af de Smuler, der falde fra Andres Bord, eller af mere egoistiske Grunde søge at leve sig ind i Andre, for da tilsidst ligesom en Løgner ved den hyppige Gjentakelse af sine Historier selv at troe dem. Uagtet jeg endnu langt fra ikke saaledes inderlig er kommen til at forstaae mig selv, har jeg med dyb Agtelse for dens Betydning søgt at frede om min Individualitet – dyrket den ubekjendte Guddom. Med en utidig

Ængstelighed har jeg søgt at undgaae at komme i for nær Berøring med de Phænomener, hvis Tiltrækningskraft maaskee vilde udøve for stor Magt over mig. Jeg har søgt at tilegne mig meget af dem, studeret deres Individualitet og Betydning i Menneskelivet, men dog tillige vogtet mig for ikke som Myggen at komme Lyset for nær. Ved Omgang med de sædvanlige Mennesker har jeg kun havt Lidet at vinde eller tabe. Deels har deres hele System – det saakaldte practiske Liv¹⁰ – ikkun lidet interesseret mig; deels har den Kulde og den Mangel paa al Sympathie, hvormed de betragte de aandelige og dybere Bevægelser i Mennesket, fjernet mig endmere fra dem. Mine Omgangsvener have med faa Undtagelser ikke udøvet nogen synderlig Magt over mig. Et Liv, der ikke er kommen paa det Rene med sig selv, maa nødvendigviis vise en ujævn Side-Overflade frem; her ere de nu kun blevne staaende ved enkelte Facta og deres tilsyneladende Disharmoni, thi til at søge at opløse den i en høiere Harmoni eller til at indsee Nødvendigheden deraf, dertil havde de ikke Interesse nok for mig. Deres Dom over mig var derfor altid eensidig, og jeg har afvexlende enten lagt for megen eller for liden Vægt paa deres Udsagn. Ogsaa deres Indflydelse og de deraf mulige Misvisninger paa mit Livs Compas har jeg nu unddraget mig. Og saaledes staaer jeg da atter paa det Punct, at jeg maa begynde paa en anden Maade. Jeg vil nu forsøge rolig at fæste Blikket paa mig selv og begynde inderlig at handle; thi kun derved bliver jeg istand til, ligesom Barnet ved sin første med Bevidsthed foretagne Handling kalder sig: »jeg«, saaledes istand til i dybere Betydning at kalde mig: »jeg«.